

Posudek vedoucího diplomové práce

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Magdalena Novotná, PhD.

Oponent diplomové práce: Mgr. Viktor Čech

Autor diplomové práce: Iveta Formánková

Obor: Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Název práce: Portfolio jako nástroj hodnocení ve speciální výtvarné výchově

Diplomová práce Ivety Formánkové je případovou studií kvalitativního výzkumu. Sleduje, analyzuje, třídí a následně reflektuje výtvarné projevy chlapce s psychiatrickou diagnózou v delším časovém úseku v souvislosti s jeho duševním vývojem. Vytváří z nich portfolio, jehož prostřednictvím průběžně posuzuje dopad výtvarných činností na rozvoj kompetencí žáka a na jeho základě plánuje další (nejen) výtvarné vzdělávání.

Práce stojí na pomezí výtvarné výchovy, psychologie, speciální a primární pedagogiky. Přestože autorka pracovala s mnoha současnými odbornými tituly, ve finálním textu akcentuje převážně tradiční diskurz výtvarné výchovy, opřený o širší souvislosti vývojové psychologie.

První kapitola Rodina a dětství je velice obecná. Vymezuje takové pojmy, jako jsou ústavní a ochranná výchova, sociálně-právní ochrana dětí aj., které jsou jistě významným kontextem případové studie, avšak patřily by spíše mezi přílohy. Stejně obecná a encyklopedická, bez vazby na konkrétní kazuistiku je i kapitola Psychiatrická onemocnění.

Těžištěm práce je jistě empirická část, ve které Iveta Formánková pracuje se souborem výtvarných prací žáka JM. Sbírá je a rozpoznává v nich tři základní skupiny vizuálních vyjádření JM: spontánní tvorba, práce na zadaných úkolech a kresba jako nástroj poznání ve školních předmětech, v kontextu psychologické a pedagogické diagnostiky žáka a dalších dokumentů, jako jsou pedagogický deník, zápisy z porad odborného týmu aj. Na základě pozorování zásadního rozdílu ve spontánním a řízeném výtvarném vyjadřování JM navrhuje autorka výtvarný úkol, spočívající především v komunikaci a spolupráci ve skupině. Autorka vyzorovala některé jevy, zajímavé z hlediska didaktiky Vv, jako jsou enkulturace, samostatné řešení výtvarného problému, postupné experimentování s výtvarnými technikami. Některé se snažila pojmenovat odbornými pojmy (enkulturace). Jejich uchopení je však mylné a nedostatečně odborně zakotvené. („*Téma enkulturace však nevychází od JM, jedná se o kulturní symboly, které JM vyzoroval ve svém okolí*“...s. 67) Jsem přesvědčena, že tyto jevy by byly nosnějším východiskem pro výzkumné otázky. Ty, které si autorka klade (s. 35) nepovažují za objevné. Zajímavý je výběr prací, které autorka považuje za klíčové pro rozvoj oborových i obecných kompetencí JM. Autorčiny interpretace jsou systematicky podloženy citacemi JM, pocházejícími z průběžně vedeného pedagogického deníku. Kapitola 6 Metody výzkumu považují za příliš stručnou. Neprokuje, že autorka výzkumnou metodiku dostatečně prostudovala. V textu zcela chybí kapitola věnující se portfolio jako prostředku učitelské reflexe (učitelské portfolio), sledování vývoje žáka (vývojové portfolio) či hodnocení, přestože ve všech těchto polohách autorka se sesbíraným portfolioem zachází. Velkým nedostatkem je absence zpracování vizuálního/uměleckého kontextu výtvarných projevů JM (art brut, literatura pro děti), s nimiž autorka v průběhu výzkumu pracovala. Dále v textu chybí specifikace oboru speciální výtvarná výchova, vyskytující se v zadání diplomové práce.

Iveta Formánková ve své práci splnila hlavní cíle, které si vytýčila. Po formální stránce se v textu vyskytují drobné stylistické chyby (např. s. 10,34,36 aj.) a překlepy. Seznam literatury není formálně zcela sjednocený. Někde v textu chybí odkazy na zdroje, které jsou uvedeny v seznamu literatury (s. 28, 71). Autorka nevymezuje všechny odborné pojmy, s nimiž pracuje (speciální Vv, reálný atribut, enkulturace).

Práci doporučuji k obhajobě.

Ve Vimperku 10. 8. 2015

Mgr. Magdalena Novotná, PhD.